

bij de Verordening van 2 April 1901 (*Gouvernementsblad* n°. 29) en voor Curaçao bij de Verordening van 29 Maart 1901 (*Publicatieblad* n°. 5).

§ 4. De ondergeteekende kan het bezwaar, dat bij vele leden is gerezen tegen de uitbreiding, welke wordt voorgesteld ten aanzien van het personeel aan zijn departement, volkomen begrijpen en billijken, en heeft dan ook en in de Memorie van Toelichting en bij de mondelinge behandeling van het wetsontwerp in de andere Kamer met allen nadruk te kennen gegeven, dat het slechts geldt de mogelijkheid van beschikking over de fondsen, vereischt tot aanstelling van de genoemde ambtenaren, maar dat van de gelegenheid tot zoodanige aanstelling niet zal worden gebruik gemaakt dan nadat in elk geval afzonderlijk zal zijn nagegaan en gebleken, dat de aanstelling noodig is. De mogelijkheid tot aanstelling intusschen moet voor den ondergeteekende bestaan om een degelijke en tegelijk snelle beslissing en afdoening van zaken, als de onderbrenging van de ter beschikking van de Regeering gestelde kinderen, de bepaling en verrekening der subsidiën aan de particuliere vereenigingen, en een zorgzaam administratief beheer der aangelegenheden van de Rijksgestichten verzekerd te kunnen doen zijn. Dat hij tot de vervulling van nieuwe betrekkingen niet zal overgaan dan met de grootste voorzichtigheid, gelijk door de Kamer wordt aanbevolen, verzekert hij, onder verwijzing naar zijne hierboven bedoelde toezeggingen ten overvloede gaarne opnieuw.

Met het personeel, aangesteld krachtens de in het Verslag bedoelde wet van 7 December 1903, n°. 312, dat in de eerste plaats voor den na de invoering der Kinderwetten aan de betrokken afdeling te verrichten arbeid in aanmerking komt, is rekening gehouden. Voor het bij die wet aangevraagde aantal ambtenaren levert de voorbereiding van die invoering, gevoelen zij zich tot dat werk aangetrokken en daarvoor geschikt, alleszins voldoende arbeid. Het vertrek van een gegradueerden, tot bedoelde categorie behoorenden ambtenaar, nadat op een voorloopige informatie naar kansen op bevordering in de allernaaste toekomst een niet genoeg bevredigend voorloopig antwoord kon worden gegeven, vond zijn aanleiding in de aanbidding aan dezen van een aanstands veel voordeeler en ook in de toekomst geldelijk veel betere vooruitzichten openende betrekking in de financiële wereld, dan de Staatsdienst nu eenmaal geeft.

De bedoelde f 1500 behooren tot de voor dat personeel aangevraagde gelden, over welke niet aanstands ten volle is beschikt, zulks in overeenstemming met de destijds gegeven toezegging, dat de beschikking daarover slechts naar gelang van omstandigheden en behoefte zou plaats hebben.

§ 5 De bedragen van de salarissen voor het personeel van de rijksopvoedingsgestichten moeten worden herzien, ten einde ze in verhouding te brengen tot de bedragen der traktementen, uitgetrokken voor het personeel van de tuchtcholen, in verband met functie en positie van de betrokken ambtenaren aan het eene en andere soort van gesticht in onderlinge vergelijking, terwijl voor beide groepen van ambtenaren rekening moet worden gehouden met de eischen van paedagogische en administratieve bekwaamheid en verdere geschiktheid, die naar algemeen gevoelen voor hen behooren te worden gesteld. Verschil van eenige betrekkingen tusschen de thans voorgedragene en de tot dusverre aan het personeel der rijksopvoedingsgestichten toegekende jaarwedden bestaat alleen ten opzichte van het in het Voorloopig Verslag bepaald aangeduid traktement voor het gestichtshoofd, dat voor een directeur, tot dusverre bedragende f 2250—f 2450, in het onderhavig wetsontwerp wordt voorgedragen op een bedrag van f 2600—f 3000. Dat dit voor een zoodanige betrekking een te hooge bezoldiging zou worden, zal wel niet met recht kunnen worden beweerd. Dat de overige verschillen met de tegenwoordige traktementen slechts gering zijn, kan uit vergelijking van de desbetreffende bedragen aanstands blijken.

De Minister van Justitie,
J. A. LOEFF.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mede-

deeling van dit Antwoord aan de Vergadering haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld 10 Juni 1905.

VAN HOUTEN.
SICKENGA.
VAN VELZEN.
VAN LAMSWEERDE.
GODIN DE BEAUFORT.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over het ontwerp van wet tot wijziging der Provinciale wet. (19)

Nadat het Voorloopig Verslag der Commissie aan de Regeering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

Algemeene beschouwingen.

Dat het onderhavige wetsvoorstel, voor zoover daardoor de Provinciale wet zal worden aangepast aan de in 1887 ten deze gewijzigde grondwettige bepalingen algemeen instemming verwierf, en dat met name ook de aan art. 136, derde lid, en art. 141, laatste zinsnede, der Grondwet daarbij gegeven uitvoering bij onderscheidene leden goedkeuring vond, wordt door den ondergeteekende op hoogen prijs gesteld.

Ook hij verwacht, dat de vrijheid, der provincie thans gegeven bij de inrichting van haar bestuur en bij de regeling van hare huishouding, haar niet anders dan ten goede zal komen bij de vervulling van hare belangrijke taak als schakel tusschen het Rijk en de gemeenten, en bij hare werkzaamheden ter behartiging van de belangen van haar grondgebied en van hare ingezetenen.

Met het beperkt karakter van de thans ondernomen herziening van de Provinciale wet ware het opnemen van eene bepaling, als hier bedoeld, betreffende de rechtskracht van liggers van wegen, niet wel overeen te brengen geweest. Het scheen beter deze niet zoo eenvoudige materie voor latere regeling voor te behouden.

Artikelen 3 en 11.

Artt. 21 en 53 Prov. wet. De politieke werkzaamheid van de Staten moge niet omvangrijk zijn, waar zij bestaat in de hun bij art. 82 der Grondwet opgedragen samenstelling van een tak der Volksvertegenwoordiging, kan zij zonder tegenspraak als bij uitstek gewichtig worden bestempeld. Het ligt dan ook in den aard der zaak, dat deze functie meer en meer bij de keuze voor de Staten op den voorgrond treedt. Of de toelating van geestelijken daarop een zoo grooten invloed zou hebben als hier wordt gevreesd, meent de ondergeteekende te mogen betwijfelen. Met de leden, die de hier aangebrachte wijzigingen verdedigden, is hij overigens van oordeel, dat wettelijke incompatibiliteiten niet verder moeten worden uitgebreid, dan uit den aard der onverenigbare betrekkingen zelve voortvloeit. Ook hij acht de hier bedoelde categorie van personen in het algemeen niet minder geschikt om de administratieve betrekking van lid van Gedeputeerde Staten te vervullen, dan welke andere ook.

Art. 53 Prov. wet. Het is niet geheel duidelijk, waarom bij practizeerende advocaten, tevens lid van Gedeputeerde Staten, zoo licht een minder gewenschte strijd van belangen kan ontstaan. Ingeval toch zij, als raadsman in burgerrechtelijke aangelegenheden optredende, met de provincie in conflict zouden komen, moeten zij zich ingevolge art. 85, jeto 73, der Provinciale wet van medestemmen onthouden. Practijk in administratiefrechtelijke geschillen, die door Gedeputeerde Staten worden behandeld, wordt hun door art. 57, tweede lid ontzegd. Er

schijnt dus geene reden om den hierboven bedoelden strijd van belangen meer bijzonder bij hen te vreezen.

Dat bij vereeniging van het lidmaatschap van Gedeputeerde Staten met dat van de Tweede Kamer der Staten-Generaal in sommige gevallen de behoorlijke vervulling van beide groote inspanning zal kosten, zal niet worden betwist. Dit mocht echter geene reden zijn om eene nieuwe, algemeene incompatibiliteit in het leven te roepen. Aan de kiezers en aan de Staten zelfen schijnt in elk geval de beslissing te kunnen worden overgelaten of de vereeniging aan de behartiging der opgedragen belangen dermate afbreuk doet, dat tusschen beide eene keuze moet worden gedaan.

De wenschelijkheid om art. 39 der wet in dit opzicht te verduidelijken heeft zich in de praktijk niet doen gevoelen.

Ten aanzien van de vraag of het gewenscht is, dat de leden van Gedeputeerde Staten allen in de hoofdplaats van hun gewest wonen, deelt de ondergeteekende in het gevoelen van de leden, die deze vraag ontkennend beantwoorden. Het bezwaar, aan de vermeerdering van den arbeid ter griffie ontleend, schijnt niet gewichtig. Immers van de persoon, meer dan van de woonplaats van een lid van Gedeputeerde Staten zal het afhangen, of aan ambtenaren ter griffie werkzaamheden worden opgedragen, welke ook door hem persoonlijk konden worden verricht.

Artikel 14.

Art. 57 Prov. wet. Ondergeteekende kan niet toegeven, dat er eene leemte in dit artikel is, omdat voorschriften ontbreken, naar analogie van art. 30, 4°. van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Dat misbruiken mogelijk zijn, kan volmondig worden erkend, doch met grond mag worden betwijfeld, of eene wettelijke bepaling, als hier bedoeld, daaraan een einde zou kunnen maken.

Ook zonder het geven van een schriftelijk advies, als waarvan genoemd wetsartikel gewaagt, kan iemand, die geroepen is recht te spreken, onbehoorlijken invloed uitoefenen op de behandeling der zaak. Evenwel hij kan dit ten allen tijde doen, onverschillig of hij al dan niet advocaat zij.

Artikel 17.

De eerste afdeeling van het zesde hoofdstuk der Provinciale Wet, regelt het getal zittingen, de tijdstippen waarop en de plaats waar de Staten vergaderen, en de orde van hunne vergadering.

In het opschrift, zooals het thans zal luiden: „Van de vergaderingen der Staten” is dit alles begrepen.

Artikel 21.

Art. 65. Provinciale Wet. Gaarne wordt toegegeven, dat het in beginsel de voorkeur had verdiend, zoo mogelijk, de zomervergadering naar de maand Mei of Juni te verleggen.

Dat het alsdan noodig ware geweest de verkiezingen voor de Staten in verband daarmee insgelijks te vervroegen, zou geen bezwaar hebben opgeleverd, maar die voor de Tweede Kamer zouden dan op ongewenschte wijze met de gewone zitting der Staten samenvallen, en aan vervroeging van de Kamerverkiezingen kan niet wel worden gedacht.

Doch ook de keuze van leden der Eerste Kamer kan, met het oog op de grondwettelijke bepaling omtrent de opening der Kamersitting in September, kwalijk eene maand worden verschoven.

Om praktische redenen moest daarom de Julizitting behouden blijven.

Artikel 55.

De klacht wordt hier uitgesproken, dat de provincie Groningen door dit wetsontwerp niet voldoende wordt gebaat en dus in eene exceptioneele positie zou verkeeren, wanneer zij door Rijkssubsidie

moest geholpen worden. Door grootere vrijheid van belastingheffing zou hieraan tegemoet zijn gekomen Ondergeteekende kan dit laatste niet onderschrijven. De fatale grens ligt hier niet zoozeer in de cijfers, die de wetgever vaststelt, en die hij ten allen tijde zou kunnen wijzigen, maar in de draagkracht der belastingschuldigen, en deze grens kan men niet straffeloos overschrijden, ook al liet de wet onbeperkte heffing van opcenten of inkomstenbelasting toe. Ware het anders, de gemeenten aan wie de wet heffing van opcenten op de personeele belasting en van eene inkomstenbelasting zonder eenige beperking vrijlaat, zouden thans niet over financieelen nood behoeven te klagen.

Of nu de exceptioneele positie van de provincie Groningen metertijd het verleenen van Rijkssubsidie dan wel andere maatregelen ten haren behoeve in overweging zal doen nemen, behoeft op dit oogenblik niet te worden onderzocht.

Artikel 126 bis. De provinciale uitgaven dragen voor een goed deel een zakelijk karakter, en worden dan ook voor een belangrijk deel uit zakelijke belasting bestreden. Doch voor een niet onbelangrijk deel dragen zij mede een persoonlijk karakter. Men denke bijv. aan de subsidiën voor vakscholen, de uitgaven voor krankzinnigenverpleging en in zekere mate ook die voor verbetering van verkeersmiddelen.

Waar nu tot dusver behalve de zakelijke belasting ook opcenten op de verteringsbelasting (het personeel) worden geheven, lag het in de consequentie om der provincie vrijheid te laten daarenvens, voor een deel, en in beperkte mate, de ingezetenen meer rechtstreeks naar hun inkomen te doen bijdragen.

Gewesten, waar weinige gegoeden wonen, en waar bij dezen reeds thans neiging ter verplaatsing bestaat, zullen vermoedelijk van die vrijheid geen gebruik willen maken. Dit kan evenwel geene reden zijn om aan provinciën, waar de eigenaardige toestanden en de aard der bevolking die heffing naar het inkomen gewenscht maakt, zoodanige belasting onmogelijk te maken.

In eene beoordeeling van de beteekenis, die aan de hier bedoelde uitlating van de Regeering bij gelegenheid van de behandeling der vermogensbelasting moet worden gehecht, wenscht ondergeteekende hier niet te treden. Slechts zij de opmerking geoorloofd, dat ook de toezegging van eene Regeering in geen geval den lateren wetgever zou kunnen binden.

Tegen de vermogens- en bedrijfsbelastingen op haar zelve worden hier eenige bezwaren van principieelen aard aangevoerd, die, naar het den ondergeteekende voorkomt, bezwaarlijk bij deze gelegenheid tot eene oplossing kunnen worden gebracht en waarop het hem geoorloofd moge zijn thans niet nader in te gaan.

Voor de vrees, dat de geheimhouding van de aanslagen door het heffen van opcenten gevaar zou loopen, is geen grond. De inning der opcenten geschiedt, ingevolge art. 126 *novies*, door de Rijksambtenaren, en het totaal bedrag wordt, krachtens art. 126, door den Minister van Financiën aan Gedeputeerde Staten uitgekeerd. Met de individueele aanslagen wordt het provinciaal bestuur mitsdien niet bekend, en ook in de kleinste provincie zal het getal aangeslagenen groot genoeg zijn om niet uit het totaal bedrag, zelfs bij benadering, het bedrag van den één of anderen aanslag te kunnen nagaan.

De Regeering kan derhalve met de meeste stelligheid verzekeren, dat de geheimhouding voldoende zal zijn gewaarborgd.

d. Lezes ter provinciale griffie. Ondergeteekende veroorlooft zich te dien aanzien te verwijzen naar hetgeen daaromtrent voorkomt op bladz. 12 der Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag van de Commissie van Rapporteurs uit de Tweede Kamer.

Art. sexies. De opmerking is juist. Er zal worden gewaakt dat de drukfout, die niet voorkomt in het gewijzigd ontwerp van wet (Gedrukte Stukken 1904 1905 19 n°. 3) niet in de wet worde overgenomen.

Artikel 72.

Naar aanleiding van de hier voorkomende beschouwingen veroorlooft ondergeteekende zich de opmerking, dat hier, naar

het hem voorkomt, twee zaken worden dooreengemeend, die streng moeten worden uiteen gehouden, te weten: 1°. de vergoeding van het Rijk aan de provincie wegens uitgaven, die vroeger ten laste van de Staatsbegroting kwamen en nu op de provinciale begroting worden overgebracht; en 2°. eene mogelijke subsidiëering van Rijkswegen aan de provinciën of Rijksbijdrage in uitgaven, welke voor de uitvoering van Rijkswetten van de provincie worden gevorderd. Het bedrag sub 1°. is een fixum, verband houdende met de onderhavige regeling, en waarop dus gewijzigde tijdsomstandigheden in geen geval invloed kunnen uitoefenen. De vraag, of voor eene uitkeering als sub 2°. bedoeld, termen zouden zijn, kan eventueel te zijner tijd een punt van overweging uitmaken, thans is zij niet aan de orde.

Artikel 80.

Verandering van de volgorde der artikelen, m. a. w. vernummering der artikelen in eene organieke wet, heeft altoos eenig bezwaar. Zij die zich met de uitvoering en toepassing der wet bezig houden zijn sedert jaren aan bepaalde cijfers gewoon, en zouden eventueel bij het raadplegen van wetten en commentaren steeds den datum moeten naslaan om zekerheid te hebben welk voorschrift wordt bedoeld. De vernummering, die het gemak bij het gebruik beoogt, zou daardoor juist tot verwarring en meerderen arbeid leiden.

Intusschen kunnen er gevallen zijn, als bij de onderwijswetten, waarin gansche reeksen artikelen werden ingevoegd, dat de vernummering niet meer is te ontgaan, maar bij de onderhavige wijziging is daarvoor geene dringende noodzakelijkheid. Reeds bij de wet van 28 April 1897 (*Staatsblad* n°. 112) werden in de Provinciale wet enkele artikelen ingevoegd.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
KUYPER.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mededeeling van dit Antwoord aan de Vergadering haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld 9 Juni 1905.

VAN HOUTEN.
SICKENGA.
VAN VELZEN.
VAN LAMSWEERDE.
GODIN DE BEAUFORT.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS
over het ontwerp van wet houdende bepaling betreffende
het merken van boter, afkomstig van aangesloten bij
een onder Rijkstoezicht staand botercontrôlestation. (163)

Nadat het Voorloopig Verslag der Commissie aan de Regeering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

Het was den ondergeteekende eene voldoening, dat van verschillende zijden instemming met het voorstel werd betuigd. Volkomen juist is het, dat de resultaten, bereikt door de samenwerking tusschen het particulier initiatief en de Regeering tot dusver bevredigend zijn. Niet alleen toch in Duitschland, maar vooral ook in België, alsmede in Engeland en Frankrijk,

heeft het contrôlemerk dan ook aan de medewerking van verschillende autoriteiten, reeds een hooge beteekenis verkregen.

De verantwoordelijkheid, welke de Regeering op zich neemt door het verleen van het Rijkmerk, wordt in het Voorloopig Verslag niet geheel nauwkeurig voorgesteld. De eigenlijke contrôle geschiedt door en onder verantwoordelijkheid der contrôlestations zelve. Het Rijkstempel is alleen het bewijs, dat de rechtmatige gebruiker ervan bij eenig onder Rijkstoezicht staand contrôlestation is aangesloten en dat zijne waar en zijne inrichtingen dus, overeenkomstig de door de Regeering gestelde voorwaarden, aan een geregelde, strenge, geheel afdoende contrôle zijn onderworpen. De Regeering overtuigt zich voortdurend of de evenbedoelde voorwaarden stipt worden nageleefd en zal niet in gebreke blijven, om bij eenige handeling, die twijfel zou doen rijzen omtrent de volkomen betrouwbaarheid van de contrôle, door eenig station gevoerd, het verleende recht onmiddellijk in te trekken. Naar het oordeel der Regeering, hetwelk steunt op de bereids opgedane ervaring, is voor een toezicht van harentwege geen groote vermeerdering van ambtenaren noodig, vooral daar zij reeds voor de uitvoering van de Boterwet over verschillende krachten beschikt, die tevens ten behoeve der botercontrôle worden werkzaam gesteld.

Wat de moeilijkheid betreft om ook zoogenaamde boerenboter te controleeren, veroorlooft de ondergeteekende zich op te merken, dat zich in sommige provinciën reeds verscheiden landbouwersboterproducenten bij een contrôlestation hebben aangesloten. Voor vele kleinere producenten zou intusschen op dit oogenblik eene aansluiting wellicht nog te kostbaar zijn.

Aan het vraagstuk, hoe die toetreding voor hen gemakkelijker te kunnen maken, wordt echter de noodige aandacht gewijd en mischien zou in de toepassing van het denkbeeld, geopperd in het Voorloopig Verslag, namelijk door het oprichten van knederijen voor boerenboter, een middel zijn gelegen om het beoogde doel te bereiken.

Wat betreft de stelling, dat van de Rijksmarken misbruik zou kunnen gemaakt worden, het verdient opmerking, dat de botercontrôle nu reeds bijna een jaar wordt uitgeoefend en dat van fraude tot dusverre ten gevolge van streng preventief toezicht niet is gebleken, niettegenstaande zij repressief door de bestaande Strafwet niet op afdoende wijze zou kunnen worden bedwongen.

Het doel der aanhangige wet is echter juist om in die leemte te voorzien. Gevaar toch voor misbruiken wordt door de Regeering allerminst ontkend. Dit gevaar mocht echter niet weerhouden van het nemen van maatregelen, die in het Verslag met recht van meer beteekenis worden genoemd dan alle boterwetten. Wel moet echter dit steeds dreigende gevaar, belanghebbenden en Regeering een aansporing zijn tot steeds scherper contrôle en eene waarschuwing tegen bedriegelijke gerustheid.

Van een verbod van uitvoer van niet gecontroleerde boter kan, indien al ooit, voorshands stellig geen sprake zijn.

*De Minister van Waterstaat,
Handel en Nijverheid,*
DE MAREZ OYENS.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mededeeling van dit Antwoord aan de Vergadering haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld 8 Juni 1905.

WALLER.
LAAN.
REGOUT.
VAN BEYMA.
VAN WASSENAER VAN ROSANDE.